

12.1 TURVALLISUUSUUNNITELMA: PERUSKURSSIT JA TUTUSTUMISELONNAT

I Toiminnan ja suorituspaikan kuvaus

Turvallisuussuunnitelma on laadittu käytettäväksi melontaseura Joensuun Kauhojat ry:n Joensuun Hasanniemestä käsin järjestämällä kajakkimelonnan peruskursseilla ja tutustumismelunnoilla, joissa on mukana melontaharrastusta aloittavia seuran ulkopuolisia henkilöitä. Kartat toimintapaikoista ovat Turvallisuusasiakirjan LIITTEESSÄ 2.

Peruskursseilla (maksullisia) harjoitellaan melonnan alkeita joki- ja järvialueilla Suomen melonta- ja soutuiliiton sisältösuosituksen mukaisesti. Kurssien kesto on 10 tuntia jaettuna kolmelle illalle. Tutustumismelonnat (pääsääntöisesti maksullisia) kestävät noin 2–4 tuntia yhtenä iltana.

Hasanniemessä on Joensuun kaupungin vierasvenesatama, venelaituri ja venepaikkoja, Joensuun järvi-pelastajien tukikohta ja Jokiasema (kahvila, palveluja veneilijöille), joten alueella on vesiliikennettä.

II Turvallisuudesta vastaavat henkilöt

Turvallisuudesta vastaavat Joensuun Kauhojat ry:n hallitus ja tapahtumien ohjaajat. Hallituksen turvallisuus- ja koulutusvastaava on Eveliina Hiltunen, puh. 041 467 0954.

III Ajo-ohjeet, reitit ja pelastuspaikat

Kartat toiminta- ja pelastuspaikoista ovat Turvallisuusasiakirjan LIITTEESSÄ 2.

Ajo-ohjeet Joensuun Hasanniemeen ja melontavajalle

Kuljetaan Länsikatua etelään loppuun asti ja käännetään vasemmalle. Joensuun Kauhojien melontavaja on joen varressa olevista punaisista vajoista kauimpana vasemmalla.

Reitit

Vesille lähdetään Hasanniemestä. Tapahtumissa voidaan meloa Hasanniemestä aallonmurtajasaarille, Pyhäselän rantaa pohjoiseen Vainoniemeen tai Honkaniemeen, Pyhäselän rantaa etelään Kuhasaloon tai Vehkalahteen tai Pielisjokea ylös Ilosaareen tai sulkujen kautta Karsikon venesatamaan.

Pelastuspaikkoja (ambulanssi pääsee ajamaan rannan lähelle)

Paikka	Osoite	Koordinaatit (WGS84)
Hasanniemi, Kauhojen vaja	Länsiviitta 1	N 62° 35.4651' E 29° 44.4992'
Ilosaari	Siltakatu 1	N 62° 35.9547' E 29° 46.2232'
ABC Siihtala, venelaituri	Nurmeksentie 7	N 62° 36.4301' E 29° 46.5819'
Karsikon venesatama	Pohjolantien pää	N 62° 36.4702' E 29° 48.3508'
Vainoniemen huvila, Linnunlahti	Vainonientie 3	N 62° 36.2038' E 29° 43.0424'
Aavaranta venepaikka, Noljakka		N 62° 36.7508' E 29° 42.4992'
Joensuun Jääkarhujen tukikohta, Vehkalahti	Mäntynientie 1	N 62° 34.8416' E 29° 45.9546'

IV Riskien hallinta

Toiminnan rajoitukset

- Jos vallitsevat tai ennustetut sääolosuhteet (tuuli, ukonilma) estävät ohjaajan arvion mukaan turvallisen vesille menon, pidetään vain teoriaopetusta tai muutetaan tapahtuman ajankohtaa
- Toimintaan ei voi osallistua päihtyneenä

Ohjaajan ja apuohjaajan pätevyysvaatimukset

- Peruskursseilla yksi ohjaaja melontaohjaaja, muutoin olosuhteisiin riittävät melontataidot ja -tiedot
- Yksi ohjaaja/apuohjaaja ensiaputaitoinen (hätäEA, EA 1 tai vastaava)
- Ohjaajat ja apuohjaajat tutustuvat turvallisuussuunnitelmaan ja toimivat sen mukaisesti

Osallistujaryhmät ja vaatimukset osallistujille

- Osallistujaryhmät: aikuiset, 15–17-vuotiaat huoltajan kirjallisella luvalla (sisältää huoltajan puhelinnumeron), alle 15-vuotiaat täysi-ikäisen henkilön kanssa (jos ko. henkilö ei ole huoltaja, lisäksi on oltava huoltajan kirjallinen lupa puhelinnumeroineen)

- Osallistumisen edellytykset: uimataito ja normaali terveys
- Mahdollisia esteitä osallistumiselle: tajunnan tai tasapainon menetystä aiheuttavat sairaudet ja veden pelko (hyvä kertoa ohjaajalle etukäteen), tai vartalon kiertoliikkeen estävät selkävaiivat
- Vaatimukset osallistujille: osallistujan tulee noudattaa ohjeita ja ottaa toiminnassaan huomioon muiden turvallisuus
- Huoltajan tulee tarvittaessa varata lapselle oma pelastusliivi; seuralla on yksi lasten pelastusliivi (30–40 kg) ja uimataitoisille tarkoitettuja melontaliivejä (yli 30 kg)

Osallistujien määrä

- Suomen melonta- ja soutuiliiton melontakurssin sisältösuosituksen sekä melonnan turvallisuusohjeen mukaisesti: peruskursseilla 8–10 osallistujaa, yksi ohjaaja ja 1–2 apuohjaajaa, ja tutustumismelunnoilla yksi ohjaaja/apuohjaaja noin viittä osallistujaa kohti
- Rajoittava tekijä alkuvakaiden kajakkien määrä (10–12 kpl); suurempi määrä vaikeuttaa aikataulussa pysymistä (vesillelähtöpaikkoja rajoitetusti ja kaatumisten todennäköisyys kasvaa alkukiikerillä kajakeilla) mutta ei aiheuta erityisiä turvallisuusriskejä, jos ohjaajia on riittävästi

Ennako-ohjeet osallistujille

- Kurssi-ilmoitus: kurssin kesto ja luonne, osallistujaryhmät, osallistumisen edellytykset
- Ennako-ohjeet ennen kurssia: vaatimukset osallistujille, tarvittavat varusteet, toiminnan rajoitukset, vakuutukset, kurssivastaavan yhteystiedot (turvallisuus- tai koulutusvastaava lähettää)
- Tutustumismelonnan järjestäjä saattaa kyseiset asiat osallistujien tietoon ennen tapahtumaa kirjallisesti tai suullisesti

Osallistujien varusteet

- Säänmukainen ulkoiluvaatetus, kevyet jalkineet (esim. tennarit/sandaalit/neopreenitossut)
- Tuulenpitävä kuori- tai sadetakki + vesitiivis pakkaus, esim. muovipussi
- Varavaatekerta, varajalkineet, pyyhe vesitiiviisti pakattuna
- Jos aurinko paistaa: mielellään lipallinen päähine, suojavoidetta, aurinkolasit
- Sankanaru silmä- tai aurinkolaseille
- Juotavaa, voi ottaa myös evästä
- Alle 30 kg lapselle tarvittaessa oma pelastusliivi
- Saa kurssilla: kajakki varusteineen (mela, melontaliivi, koskimelonnan harjoittelussa kypärä)

Ohjaajan ja/tai apuohjaajan varusteet

- Melontaliivit, koskimelonnan harjoittelussa kypärät
- Varavaatteita myös osallistujia varten, esim. reilunkokoinen kuoritakki
- Hinausvyö (ryhmällä vähintään 1 kpl)
- Pumppu tai äyskäri (ryhmällä vähintään 1 kpl)
- EA-pakkaus ja hypotermiapussi (ryhmällä vähintään 1 kpl)
- Matkapuhelin vesitiiviissä pussissa helposti saatavilla (ryhmällä vähintään 1 kpl)
- Mielellään myös varamela, jos melotaan kauemmaksi kuin hinausmatkan päähän

Kajakit

Käytetään ensisijaisesti alkuvakaampaa kalustoa (yksiköt Oasikset nro 13, 14, 15 ja 21, Expression nro 31, Buran nro 28, Aspect RM nro 26, Braveheart nro 27, kaksikot Nordr L2 nro 3 ja Star Duo nro 10, joki/koskiyksiköt Yukon nro 5 ja Dancerit nro 6, 12, lasten peruskajakki Carolina XS nro 34 sekä hieman kiikkerämmät Arrow Play PE nro 7, Atlantic RM ja LV RM nrot 8 ja 17 ja lasten retkikajakki Tsunami SP nro 30). Muita, alkukiikkerämpiä kajakkeja voi käyttää, jos ohjaaja niin arvioi ja osallistuja hyväksyy, että kaatumisen todennäköisyys on suurempi kuin alkuvakaammilla kajakeilla. Alkukiikeriä kajakkeja ei tule antaa henkilöille, jotka pelkäävät kaatumista.

Kellutuksen vuoksi kajakeissa tulee olla suljetut lastitilat tai kellukkeet (ilmapussit). Seuran järvikalustosta lastitilattomia ovat Oasikset nro 13, 14 ja 15 sekä lasten peruskajakki Carolina XS nro 34. Prijon-kajakissa Yukon nro 5 luukuissa täytyy olla neopreenihuput, että ne olisivat tiiviit.

Ohjaajan ja apuohjaajan toiminta ennen kurssin alkua

Ohjaaja:

- Tuuli- ja sääennusteen selvittäminen ja arvioiminen sen pohjalta, voiko osallistujat viedä vesille turvallisesti. Jos vesille ei ole turvallista mennä, pidetään vain teoriaopetusta tai vaihdetaan tapahtuman ajankohta

Ohjaaja ja/tai apuohjaaja:

- Kaluston ja varusteiden turvatarkastuksen tekeminen (kajakin kellutuksen sekä kajakin ja varusteiden kunnan tarkastaminen silmämääräisesti)
- Osallistumisen edellytysten kertaaminen: uimataito ja normaali terveydentila; tajunnan tai tasapainon menetystä aiheuttavista sairauksista ja veden pelosta hyvä kertoo ohjaajille
- Huoltajan kirjallisen luvan (sis. puhelinnumero) vastaanottaminen 15–17-vuotiailta, jos he eivät ole täysi-ikäisen henkilön seurassa

Osallistujien perehdyttäminen toimintaan ennen ensimmäistä vesille lähtöä

- Kajakin hallinnan ja melontatekniikan perusteet, kajakin valinta, jalkatukien säätäminen
- Melojan välttämättömät varusteet: melontaliivi (ei pidä uimataidotonta tai tajutonta henkilöä pinnalla), pumppu/äyskäri (kurssilla ohjaajalla), koskimelonnassa kypärä
- Aukkopeitto ja sen kiinnitys: kahva jätetään esille kaatumisen varalta
- Turvatarkastus: varusteiden ja kajakin kunto ja kellutus (kajakin täytyy vedellä täyttyneenäkin kellua, kelluttaa meloja ja pysyä pinnalla vaakasuorassa → tiiviit lastitilat/kellukepussit)
- Kaatuneesta kajakista irrottautuminen: aukkopeitto irti, nojataan eteenpäin, kajakista pois jalat suorina ja käsillä aukon reunoista auttaen
- Toiminta kaatumisen jälkeen: ohjaaja hinaa lähimpään rantaan ensin melojan ja sitten kajakin, maissa vaihdetaan kuivaa vaatetta päälle ja kajakki tyhjennetään
- Toimintatavat vesillä: pysytään ryhmässä, noudatetaan ohjeita (vaaralliset paikat: väylät, satamat ym.); kun ohjaaja puhalttaa pilliin ja nostaa melan poikittain ylös → seis ja ryhmä kasaan
- Vesille mukaan kuori- tai sadetakki, tarvittaessa varavaatekerta muovipussiin pakattuna (tavarat lastitiloihin tai istuinaukkoon penkin taakse, etteivät vaikeuta kajakista poistumista)
- Silmälaseille sankanaru, pienet tavarat vetoketjutaskuun, kastumisesta pilalle meneville tavaroille vesitiivis pakkaus tai jätetään maihin
- Kajakien kantaminen rantaan: oikea kantotapa

Ohjaajan ja apuohjaajan toiminta vesille lähdön yhteydessä ja vesillä

- Vesille lähtiessä tarkistus: liivi päällä, aukkopeiton kahva esillä, lastiluukut suljettu (HUOM. Prijonin kajakissa Seayak nro 16 ja Yukon nro 5 lastiluukuissa täytyy olla neopreenihuput suojakannen alla, että luukut ovat tiiviit)
- Vesillä pidetään lukua osallistujista, heidät pidetään ryhmässä, varoitetaan riskipaikoista
- Törmäysvaaran vuoksi pidetään silmällä muuta vesiliikennettä ja väylät ylitetään ryhmässä
- Osallistujia ei viedä kauaksi rannasta (viileä vesi → kaatuneen päästävä nopeasti pois vedestä; pelastautumistaidottomien aloittelevien melojien kohdalla rantaan hinaaminen on pääasiallinen pelastautumiskeino, eikä pelastautuminen saa pitkittyä)
- Kaatumistapauksessa autetaan lähimpään rantaan ensin meloja ja sitten kajakki tai tehdään t-pelastus; jos pelastautuminen pitkittyy viileässä vedessä, tulee hypotermiavaaran vuoksi hälyttää apua (kohta VII)
- Jos sää muuttuu osallistujien turvallisuutta uhkaavaksi (esim. kova tuuli, ukonilma), osallistujat viedään rantaan
- Osallistujia tarkkaillaan hypotermian, lämpöuupumisen, väsymisen, sairastumisen tai pelkotilojen varalta

V Toimintaan ja suorituspaikkaan liittyvät vaarat**Toimintaan liittyvät vaarat, ennaltaehkäisy ja toiminta vaaran toteutuessa**

Vaara (todennäköisyys/vakavuus*)	Ennaltaehkäisy	Ohjaajien toiminta
Alkuvakaan kajakin kaatuminen (1/1)	<ul style="list-style-type: none"> - Riskipaikat: varoittaminen, välttäminen - Ohjeet: tasapainon pitäminen, melanvetojen harjoittelu 	Hinataan rantaan ensin meloja ja sitten kajakki; nopea t-pelastus, jos kauempana rannasta
Alkukiikerän kajakin kaatuminen (2/1)	<ul style="list-style-type: none"> - Käytetään mieluummin alkuvakaata kalustoa; muuten kuten edellinen kohta 	Kuten edellinen kohta
Pelkotilat (2/1)	<ul style="list-style-type: none"> - Käytetään alkuvakaata kalustoa - Ohjeet: tasapainon pitäminen (pidä katse horisontissa ja vartalo pystyssä, anna kajakin keinua lantiosta jostaen, älä ota tukea kajakin laidasta) - Uimataito 	Rauhoitetaan (kajakkiin ei jää kiinni ja kaatuessa saa apua), neuvotaan tasapainon pitämisessä
Uupuminen (2/1)	<ul style="list-style-type: none"> - Melontavauhti ja -matka hitaimpien mukaan, tauot, säärajoitus 	Pidetään tauko, hinataan tarvittaessa
Kalusto- tai varusterikko/ katoaminen (2/1)	<ul style="list-style-type: none"> - Mukana hinausvyö, tarvittaessa varamela - Kaluston ja varusteiden tarkistus ennen lähtöä (kajakeissa suljetut lastiluukut/kellukkeet →kelluvat vesilastissakin) - Ohjeet: vältetään väyliä ja satamia, pysytään ryhmässä - Pidetään silmällä vesiliikennettä, varoitetaan vedenalaisista esteistä 	Hinataan, varamela käyttöön, liikenneonnettomuoksissa hälytetään apua (112)
Fyysiset vammat, sairaskohtaukset (1/1-3)	<ul style="list-style-type: none"> - Ennakko-ohjeet: normaali terveydentila, aurion paistaessa suojavoide, päähine - Ohjeet: kajakien kantaminen, melontatekniikka, rantakivet ja laiturit liukkaita, vesillä vältetään väyliä ja satamia, pysytään ryhmässä - Pidetään silmällä vesiliikennettä - Koskimelonnassa käytetään kypärää 	Annetaan ensiapua, ohjataan lääkäriin/hälytetään apua (112), vesillä loukkaantunutta hinataan
Hypotermia (lievä/kohtalainen/vakava) (1/1-3)	<ul style="list-style-type: none"> - Ennakko-ohjeet: vesitiiviisti pakatut varavaatteet, säänmukainen pukeutuminen - Ohjeet: toiminta kaatumistapauksessa, ryhmässä pysyminen - Veden varaan joutunut pelastetaan nopeasti (rantaan/t-pelastus), vaatteiden vaihto; melotaan lähellä rantaa - Varavaatteet mukana vesillä ohjaajilla/osallistujilla 	Lievä: annetaan ensiapua, kohtalainen/vakava: hälytetään apua (112) , annetaan ensiapua
Hukuksiin joutuminen (1/3)	<ul style="list-style-type: none"> - Ennakko-ohjeet: uimataito ja normaali terveys osallistumisen edellytykset, tajunnan tai tasapainon menetystä aiheuttavista sairauksista ja veden pelosta hyvä kertoa, ei raskaita kenkiä - Ohjeet: kaatuneesta kajakista poistuminen, aukkopeiton avaamisen kokeilu, peiton kahva jätetään esille, jalkatukien kunnon tarkistus, ei tavaroita jalkojen väliin, vesillä liivi aina päällä - Ohjaaja osaa pelastaa tajuttoman melojan ("hand of god") - Ei käytetä tiukkoja neopreeniaukkopeittoja 	Pelastetaan ja hälytetään apua (112), aloitetaan pp-elvytys 30:2 (aluksi 5 puhallusta). Toimitettava aina hoitoon, vaikka elpyisi nopeasti

*1=epätodennäköinen/lievä, 2=mahdollinen/haitallinen, 3=todennäköinen/vakava

Suorituspaikkaan liittyvät vaarat ja ennaltaehkäisy

Paikka ja kuvaus	Vaara	Ennaltaehkäisy
Vesillelähtöpaikka: joen virtaus kuljettaa kajakkia, ja virta painaa läheistä Future Clubin laituria vasten	Kaatuminen; pelastaminen rantaan hinaamalla voi pitkittyä, jos virta vienyt kauas → hypotermia	Ohjeet: siirrytään melontalaiturista sen alavirran puolelle aivan lähelle rantaa odottelemaan muita, ettei virta vie; valvominen, varoittaminen
Kirkkopuiston frisbeegolfrata: harhaheitot	Frisbeeheitto voi harhautua joelle ja osua melojaan	Ei pysäytetä ryhmää frisbeegolfradan kohdalle, pidetään silmällä pelaajia
Kanavan ylävirran puoleiset sulut: virta painaa ylävirtaan katsottuna oikeaa reunaa päin	Kaatuminen; pelastaminen rantaan hinaamalla voi pitkittyä → hypotermia	Varoittaminen, tarpeen mukaan paikan välttäminen; kaatumistapauksessa nopea t-pelastus (kanavassa myös tikkaat)
Ilosaari, koskien yhtymäkohta alajuoksulla: virtauksia ja pyörteitä	Katso edellinen kohta	Varoittaminen, tarpeen mukaan paikan välttäminen
Ilosaari: Itä- ja länsikoski (lk I-; molemmissa laskureitti ylävirrasta katsoen oikeassa reunassa)	Kaatuminen, fyysiset vammat, lasikuitukaluston rikkoutuminen	Koskimelonnassa kypärä, laskeminen laskureittiä pitkin
Joella vedenalaiset ja -päälliset esteet (esim. uittopuomien päät, paalutukset eli uittoukot jokisuulla): virta painaa estettä päin	Kaatuminen	Varoittaminen tiedossa olevista paikoista, ohjeet: sivuttain törmätessä nojataan esteeseen päin
Jokisuu: ristiaalokkoa tuulella	Kaatuminen	Säävaraus, varoittaminen
Järvi: aallokkoa erityisesti lounais-, länsi- tai luodetuulella	Kaatuminen	Säävaraus, lähtö suojaisesta paikasta
Koko vesialue: tuuli	Kaatuminen, uupuminen	Säävaraus, tuuliennuste
Koko vesialue: aurinko	Ihon palaminen, nestehukka	Ennako-ohjeet: suojavoide, juotavaa, päähine
Koko vesialue: kivet ja karikot	Kaatuminen, lasikuitukaluston rikkoutuminen	Varoittaminen tiedossa olevista paikoista
Koko vesialue, erityisesti väylät, satamat, venepaikat, kanava	Törmäys muun vesiliikenteen kanssa	Vesiliikenteen silmälläpito, varoittaminen, ohjeet: poissa väyliltä ym., pysyttely ryhmässä
Rantakivet, laituri: liukkaus	Fyysiset vammat	Varoittaminen

VI Luonnossa liikkuminen

Jokamiehenoikeuksien mukaisesti. Rantaautumista yleisille uimarannoille vältetään ja jätteistä huolehditaan asianmukaisesti.

VII Toiminta hätä-, tapaturma- ja onnettomuustilanteissa

Tarvittaessa apua hälytetään helposti saatavilla olevalla, vesitiiviisti pakatulla matkapuhelimella yleisestä hätänumerosta 112 (tarvitaan koordinaatit tai paikannimi). Jos vesillä tapahtuva tilanne vaatii ohjaajan poistumista, yhden ohjaajan tulee jäädä ryhmän luo tai ryhmä täytyy ohjata rantaan. Tapaturma- ja onnettomuustilanteissa ohjaajat tekevät tilannearvion, hälyttävät tarvittaessa apua ja antavat ensiapua tai ohjaavat uhrin/uhrit hoitoon ensiavun jälkeen.

VIII Toiminta läheltä piti -tilanteiden, tapaturmien, onnettomuuksien ja kaatumistilanteiden jälkeen

Ohjaajat saattavat läheltä piti -tilanteet, tapaturmat, onnettomuudet sekä mielellään myös kaatumiset hallituksen tietoon joko suullisesti tai turvallisuusasiakirjan tapahtumaraportointilomakkeella.